

De la „fapt” la imagine scenică

• „CU CINE MĂ BAT” de Aurel Storin la Teatrul Muncitoresc C.F.R.*

Aurel Storin a depășit cuprinsul formulelor: „tînăr debutant”, „tînără speranță”, „autor care promite” etc., etc. El se află la a treia piesă jucată (două pe scenele teatrelor bucureștene), adăugîndu-i-se la aceasta o bogată experiență legată de domeniul spectacolului muzical-estradistic. E limpede faptul că, scriind *Cu cine mă bat*, A. Storin a proiectat să se autodepășească, trecînd de la comedia lirică (*O felie de lună*) sau farsa satirică (*Duminică fără fotbal*) la comedia de idei (folosesc formula „consacrată”), la piesa-dezbateri. Aceasta presupune o ascensiune, pe planul unor sfere și probleme general-umane, dar și de o acuitate imediată, pregnantă.

Aparent, faptul de viață tematic e „decupat” din sfera jurnalistică, din foileton sau chiar simpla informație, devenind impuls, acel prim impuls genetic, în jurul căruia autorul își țese narațiunea dramatică.

Această metodă creatoare își ancorează spectatorul în imediata actualitate, dă senzația de autentic (sporind deci fiorul emoțional), este operativă prin direcția ei educativă (inclusă în autenticitate).

Dezavantajele însă planează în jur, poate în egală măsură: dacă autorul nu are decît argumentul subiectului, netransfigurat prin măiestrie, piesa riscă să rămînă o anecdotă diluată, conflictul substituindu-se acesteia, dezbateri răminînd tributară nucleului prim, asemenea unui copilăș care nu face decît atîția pași cît este purtat de mină; de asemenea, demonstrația educativă poate deveni obsesiv explicitară prin apelul la „fapt”.

Am făcut această scurtă introducere pentru că piesa lui Aurel Storin e o aplicare vie a ceea ce e pozitiv, sau invers, în sfera genului.

Într-o noapte ploioasă, un om necunoscut pătrunde cu anasîna în casa unui director general, prezentîndu-i precipitat faptul că este victima unei nedreptăți parafate de referințe nedrepte și dosare neverificate. După o scurtă ezitare, directorul, Tase Mateescu, acceptă să facă un „control moral de stat” al referințelor din dosar, pe care le găsește strimbe. Pentru aceasta, mobilizează în prealabil, telefonic, o parte din referenți, care într-un fel sau altul își recunosc greșeala. Și, așa cum recunoaște directorul în final: „M-am bătut puțin...”

Cine au fost inamicii? Să-i dăm cuvîntul din nou lui Tase Mateescu: „Of, cum aș sfîșia bătrîna lașitate, cum aș biciui ucigașa indolență, cum aș rupe cu dinții viteaza meschinărie!”

În acest sens, lupta pentru adevăr, responsabilitate și demnitate umană, împotriva lașității, indolenței, meschinăriei, e o cauză demnă de a fi abordată de un tînăr și temerar dramaturg.

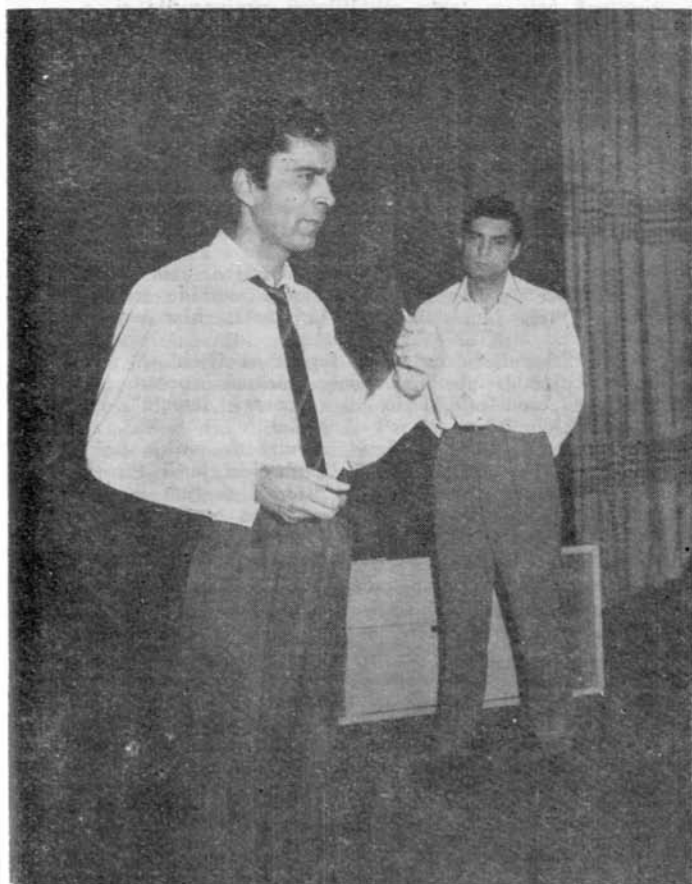
Mai ales că exemplele valoroase nu-i lipseau ironia sagace, farmecul captivant al dezbaterilor lui Mirodan, incizia totdeauna lucidă, mișcarea gravă, dramatică a ideilor la Everac... Și fără îndoială că dramaturgului i-a venit greu să se rupă total de aceste modele, răminînd încă tributari replicii lui Mirodan (la Storin, mai puțin cizelată), conciziunii lui Everac din *Ștăfeta nevăzută* (în *Cu cine mă bat* acțiunea desfășurîndu-se mai lent).

Ceea ce îi revine ca prim merit lui A. Storin, în afara abordării tematice, e o anume prospețime sinceră ce decurge din unele scene, sugerînd necontrafăcut viața autentică. Autorul „se bate” și el pentru ideea piesei sale, și această fervoare e de asemenea ușor sesizabilă, cu bune efecte scenice. Există în piesă numeroase fragmente „mîinate” de ritmul interior al dezbaterii, dinamizate de acesta, iluminate de noblețea

* Regia: Mihai Dimiu. Scenografia: Eugenia Bassa Crișmaru. Distribuția: Silviu Stănculescu (Tase Mateescu); Paul Ioachim (Alec Negulici); Ion Gheorghiu (Ing. Cociasu); Ileana Codarcea (Mimi Arginteanu); Traian Dăncănu (Barbu Bozocă); Constantin Florescu (Costică Greavu).

Ileana Codarcea (Mimi Arginteanu) și Const. Florescu (Costică Greavu)

Paul Ioachim (Alec Negulici)
și Silviu Stănculescu (Tase
Mateescu)

cauzei inițiale. Există de asemenea scene, momente „rotunde” prin construcție, conduse cu îndeminare, demonstrative prin ele înșile. Din păcate, aceste scene, alternate cu altele mai puțin inspirate, dau piesei caracterul de fragmentare, de șirag, slăbind însăși forța de șoc a conflictului, care „gîfîie” pe parcurs. În acest sens, deși hazlie, scena lui Greavu e o „scenetă”... Aurel Storin vădește deseori și o bună știință a caracterizării, rapide și precise, a unor personaje, de la primul lor „pas” scenic. O ușoară exagerare a unor elemente exterioare, facile (Barbu Bozoea, care repetă mașinal anecdote), poate fi supusă atenției autorului.

Cred că piesa ar fi avut mai mult de câștigat în dramatism, autenticitate și fior emoțional, dacă prin acțiune directă, scenică, am fi avut mai plastic, mai viu, sentimentul „bătăliei” pe care o duce Mateescu. Din păcate, acțiunile sale sînt imediat încununate de un succes facil. Tensiunea ar fi trebuit să sporească de la o scenă la alta. Așa, directorul ne dă impresia că se bate pentru o cauză câștigată aprioric. „Periclitarea” scenică implicită a acestui „cu cine mă bat” (bănuiesti imediat că personajele ezitante vor reveni pe loc la sentimente mai bune) ar fi dat nerv, fior dramatic. Caracterul episodic al personajelor dă umor, dar totodată și impresia de frescă, prin neconturarea pregnantă a acestora (Al. Mirodan, de pildă, dă emoționalitate autentică fiecărei apariții). De asemenea, sondajul psihologic nu se apleacă spre aspecte mai complexe ținînd de coordonate sociale, de o caracterologie mai adîncă, așa cum face Paul Everac. Autorul tentează un deznoadămint neașteptat, dezvăluindu-ne că unul dintre eroi, inginerul Cociașu, care asistase impasibil alături de director la investigații, e unul din principalii autori morali ai nedreptății ce-l lovește pe Nezulici: surpriza, deși e șocantă, nu înviorează totuși finalul, actul III rămînînd de fapt o recapitulare.

Salutară însă, în genere, e inițiativa pozitivă a autorului, care, cu bună știință, și-a conferit o sarcină dificilă, abordînd o temă contemporană, tratînd zone ale debaterii de idei și ale teatrului psihologic.

Am recunoscut deseori și pana acidă a umoristului Aurel Storin, ca și înclinațiile sale lirice.

În afară de aceasta, *Cu cine mă bat*, cu toate calitățile și neajunsurile ei, e o invitație adresată dramaturgilor de a părăsi subiecte facile, minore, sugerînd necesitatea continuă a creșterii măiestriei artistice și... poate ca e și o ilustrare a vechiului dicton latin: „per aspera ad astra”.

Spectacolul și-a găsit un cald sprijinitor în regizorul Mihai Dimiu, realizatorul spectacolului. Dimiu a abordat textul cu seriozitate, pedaliînd în egală măsură pe sugerarea momentelor psihologice, căutînd totodată să nu-i rupă fluiditatea, ci, dimpotrivă, s-o sporească scenic. „Momentele” au fost în bună parte realizate. Spectacolul nu este lipsit de o anume armonie, de unitate, în ciuda unor inegalități stilistice și a unei distribuții nu total omogene. Sugerînd cu discreție tentele lirice, nesupralicîtînd umorul, Mihai Dimiu ar fi trebuit să sporească ritmul intrinsec al spectacolului, acordîndu-i un mai susținut „crescendo” final.

Cînd unii tineri regizori supralicitează în căutarea și descoperirea unor texte din dramaturgia universală cît mai „exotice” și mai „pitorești”, mai morbide și mai stranii, munca și entuziasmul lui Mihai Dimiu față de o piesă originală, chiar imperfectă, merită salutate.

Pe Tase Mateescu îl joacă Silviu Stănculescu, actor de farmec și firesc. A fost el însuși, deși putea conferi eroului un plus de absconșă ironie spirituală, pentru a-l scoate din ceea ce a devenit șablon de „erou cald, liric, cu o energie latentă”. Pe scurt, am așteptat mai mult de la interpret...

Paul Ioachim, febril, agitat, a părut însă puțin stînjinit, derutat de poziția unui solicitant năpăstuit, care așteaptă pasiv să fie la înălțimea calităților în jurul cărora se „bate” piesa. Jocul său de pauze, de tăceri a avut însă o discreție și fină înțelegere a momentelor dramatice. Amuzant, anunțînd de pe acum un „capo comico” plastic, o apariție aparte în rîndul tinerilor actori, este C. Florescu — care, ciudat, nu și-a afirmat pînă acum în cadrul generației sale personalitatea. Florescu are savoarea cuvîntului, știe să asculte excelent pe scenă și are o mimică expresivă. Traian Dăncăanu a debitat copios cîteva anecdote firave, subliniindu-le inconsistența prin contrastul oferit de hazul său personal. I. Gheorghiu a sugerat o oarecare umilință cenușie personajului Cociașu — insuficient de clar parcă autorului însuși, în egală măsură cu silueta lui Mimi Arginteanu, jucată de Ileana Codarcea.

Curios, decorul și costumele nu lasă prea multe amintiri !

Alecu Popovici